

"Sorainen": Uzņēmumiem ar vairāk nekā 50 nodarbināto būs pienākums veidot iekšējo trauksmes celšanas sistēmu

Rīga, 22.janv., LETA.

<http://www.leta.lv/search/find/?patern=%22Sorainen%22%3A+Uz%C5%86%C4%93mumiem+ar+vair%C4%81k+nek%C4%81+50+nodarbin%C4%81to+b%C5%ABs+pien%C4%81kums+veidot+iek%C5%A1%C4%93jo+trauksmes+cel%C5%A1anas+sist%C4%93mu&mode=nonozare%2Cstem&item=723C62AA-0D79-495A-A98B-F00736835121&print>

No šā gada 1. maija uzņēmumiem ar vairāk nekā 50 nodarbināto būs obligāta prasība veidot iekšējo trauksmes celšanas sistēmu, otrdien žurnālistiem sacīja advokātu biroja "Sorainen" partnere Ieva Andersone.

Viņa norādīja, ka šādu prasību paredz Trauksmes celšanas likums, kas stāsies spēkā 1.maijā.

Andersone skaidroja, ka uzņēmuma iekšējās trauksmes celšanas sistēmas uzdevums būs nodrošināt trauksmes cēlāju aizsardzību uzņēmuma ietvaros, ja kāds darbinieks vēlēšies celt trauksmi par pamanītām nelikumībām uzņēmumā. Trauksmes cēlājs ir fiziskā persona, kura sniedz informāciju par iespējamu pārkāpumu, kas var kaitēt sabiedrības interesēm, ja persona šo informāciju uzskata par patiesu un tā gūta, veicot darba pienākumus, vai dibinot tiesiskās attiecības, kas saistītas ar darba pienākumu veikšanu.

"Piemēram, trauksmes cēlājs var ziņot par korupcijas gadījumiem uzņēmumā, darba aizsardzības pārkāpumiem, vides aizsardzības prasību pārkāpumiem un citiem. Trauksmes cēlēju aktivitātes pamatā ir jābūt godīgiem mērķiem, ziņotājiem vēloties atrisināt kādu darba vidē pastāvošu netaisnību vai novērst nelikumības. Gadījumos, kad tiks sniegtas apzināti nepatiesas ziņas vai valsts noslēpumu saturoša informācija, kā arī, ja tiks ziņots tikai par personīgu interešu aizskārumu, aizsardzība nav paredzēta," skaidroja Andersone.

Uzņēmumiem būs jāizveido iekšējā trauksmes celšanas sistēma, jāinformē par to darbinieki, darba vietā jānodrošina informācija par trauksmes celšanas sistēmu.

Trauksmes cēlēja ziņojums būs jāapstrādā

konfidenciāli, trauksmes cēlējam būs jānodrošina identitātes aizsardzība un aizsardzība pret trauksmes celšanas dēļ radītām nelabvēlīgām sekām.

"Uzņēmumi nedrīkstēs pieļaut negatīvas sekas. Piemēram, ja darbinieks, vai kāds no tā radiniekiem par trauksmes celšanu tiks atlaists, vai pret viņu tiks piemērots mobings - uzņēmumam paredzēta administratīvā atbildība," teica Andersone.

Viņa arī piebilda, ka līdz maijam tiks izstrādātas Valsts kancelejas vadlīnijas par trauksmes celšanas sistēmu. Valsts kanceleja arī būs kontaktpunkts, kurā trauksmes cēlāji varēs iesniegt ziņojumus un pēc tam Valsts kontrole izlems,

kam to tālāk adresēt - Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam, Valsts vides dienestam, vai kādai citai iestādei.

Darbs pie trauksmes celšanās mehānisma izveides Latvijā sākās 2014.gadā.

Jaunais likums tiesības celt trauksmi paredz fiziskajai personai, ja attiecīgā informācija par pārkāpumiem vai apdraudējumu gūta saistībā ar darba pienākumu veikšanu un persona to uzskata par patiesu.

Celt trauksmi varēs par korupciju, krāpšanu, amatpersonu bezdarbību, nolaidību vai ļaunprātīgu dienesta stāvokļa izmantošanu, izvairīšanos no nodokļu nomaksas, valsts naudas un mantas izšķērdēšanu, sabiedrības veselības, būvniecības, vides, pārtikas, darba drošības, sabiedriskās kārtības apdraudējumu, kā arī cilvēktiesību pārkāpumiem, pārkāpumiem publisko iepirkumu jomā, finanšu un kapitāla tirgus sektorā un konkurences tiesību pārkāpumiem.

Par trauksmes celšanu neuzskatīs ziņojumu, kurā apzināti sniegta nepatiesas ziņas, informāciju, kas satur valsts noslēpumu, kā arī personīgu interešu aizskārumu.

Trauksmi varēs celt divējādi - vērsties darba vietā vai kompetentajā institūcijā.

Likums arī nosaka, kādos gadījumos trauksmi varēs celt, sniedzot informāciju publiski. Lai celtu trauksmi, varēs izmantot trauksmes cēlēju kontaktpunkta, biedrības vai nodibinājuma, arodbiedrības vai to apvienības starpniecību.

Likums paredz, ka no brīža, kad persona cēlusi trauksmi, tai un tās radniekiem būs jānodrošina personu identitātes aizsardzība. Tāpat būs jānodrošina tās personas konfidencialitāte, par kuru trauksme celta.

Savukārt, lai aizsargātu no trauksmes celšanas dēļ personai radītām nelabvēlīgām sekām, piemēram, atbrīvošanu no darba, pazemināšanu amatā, atvaļinājuma nepiešķiršanu, likumprojekts paredz valsts nodrošinātu juridisko palīdzību, atbrīvojumu no tiesāšanās izdevumiem, pagaidu aizsardzību civilprocesā un administratīvajā procesā tiesā, kā arī atbrīvošanu no juridiskās atbildības un atbilstīgu atlīdzinājumu par zaudējumiem vai personisko un arī morālo kaitējumu. Tāpat paredzēts, ka persona varēs saņemt konsultāciju par savu tiesību aizsardzību.

Par trauksmes cēlējam vai viņa radniekiem nelabvēlīgu seku radīšanu varēs saukt pie administratīvās atbildības. Tāpat pie administratīvās atbildības varēs saukt personu, ja tā trauksmes celšanas ziņojumā apzināti norādījusi nepatiesas ziņas.

Publicēta: 22.01.2019 15:19

Ivars Motivāns, LETA